

Forsvarsdepartementet

Oslo, den 11. mai 2012
Vår ref: 121/2012/NVIO/TL

Gjenpart

Intern fordeling
Odd Helge Olsen
Sekretariatet

Høringsutkast til endring av forskrift av 22. desember 2009 nr 1769 om særskilt kompensasjonsordning etc- NVIOs svar

1. Innledning

Viser til Forsvarsdepartementets skriv av 2. april 2012 "*Høringsforslag til endring av forskrift av 22. desember 2009 nr 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner*" med svarfrist 11. mai 2012.

Stortingets intensjoner og vedtak lyder:

"Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2012 kan etablere en todelt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltagelse i utenlandsoperasjoner i perioden 1978-2009. Todelingen innebærer at skadelidte kan få utbetalt 65G ved 100% ervervsmessig uførhet ved psykiske belastningsskader, dersom de samme beviskrav og bevistema som gjelder etter det lovfestede objektive ansvaret forsvarspersonelloven § 12b er oppfylt. I tillegg videreføres den opprinnelige kompensasjonsordningen med 35G ved 100% ervervsmessig uførhet med de lempeligere vilkår som gjelder i dag."

2. Drøfting

NVIO mener at Stortingets intensjoner ikke er ivaretatt ved at det ikke gir en likhet for alle veteraner, der det etter intensjonene skal være et likhetsprinsipp. Det gamle regelverket skapte et høyt konfliktnivå mellom arbeidsgiver arbeidstakere, og det var dette det nye regelverket skulle unngå. Samtidig sier FD at det skal være en reell likebehandling av våre eldre og yngre veteraner, og det nye forslaget til endring av forskriftene skulle ivareta og gjennomføre Stortingets vedtak.

Grunnvilkåret for å innvilge 35 G er det samme som ved 65 G og begge regimene må sannsynliggjøre en årsakssammenheng mellom tjeneste i en internasjonal operasjon og en varig psykisk belastningsskade. Kompensasjonsordningen forutsetter også en ervervsmessig uførhet.

Fra Departementet

Det hevdes fra FD at "grunnvilkårene" ikke er endret og det refereres i første omgang til forskrift av 2. desember 2004 nr. 1563 om erstatning for psykiske belastningsskader som følge av deltagelse i internasjonale operasjoner mv.

Kommentarer fra NVIO:

Billighetserstatningen. Det er små krav til dokumentasjon, det kreves ikke noe økonomisk tap, ikke dokumentasjon eller en medisinsk vurdering av fastlege osv.

Kompensasjonsordningen (35G) forutsetter at skadelidte har pådratt seg varig psykisk belastningsskade og at denne har gitt en varig ervervsmessig uførhet. Kompleksiteten i dette krever fra veteranens side: Advokatbistand, en spesialisterklæring til SPK og ved avslag eller avkortning vil saken etter ønske fra den skadelidte oversendes Klagenemnden som også krever juridisk bistand.

Spørsmål fra NVIO

Vil kravstiller som har oppfylt kravene til 35G, få fortsatt mulighet til økonomisk dekning av advokatsalær ved krav om 65 G og må det fremlegges enda en ny spesialisterklæring og vil FD ta disse utgiftene? Vil Klagenemnden bestå og i sin nåværende form?

Personelloven

Dersom de samme beviskrav og bevistema som gjelder etter det lovfestede objektive ansvaret forsvarspersonelloven § 12b er oppfylt vil veteranen bli innvilget kompensasjon. Dette vil slik NVIO ser det være tilnærmet umulig, For det er nærmest umulig å fremskaffe vitner, saksdokumentasjon, stridsjournaler, årsakssammenhenger i skader og de utløsende årsakene til senere psykiske senskader. Tidsaspektet vil også gjøre dette umulig i de fleste tilfelle.

"Brosymptomer"

Skadelidte har bevisbyrden og må sannsynliggjøre den psykiske belastningsskaden vedkommende har pådratt seg og har følge av en internasjonal operasjon. FDS forslag til endring av forskriften krever at ved bevisbedømmelse skal være nedtegnelser foretatt i tid nær opp til den begivenhet eller det forhold som skal klarlegges. Som nevnt i forrige punktet så er dette å anse i de fleste tilfelle som en umulighet.

Det kreves i FDs forskrift at en ønsker spesielle beskrivelser foretatt av fagfolk for å få klarlagt en relevant tilstand og at dette vil være viktig. Eksempelvis akutt symptomer etter en traumatiserende hendelse.

Her er vi enige med Oblt Reichelts som konkluderer, sitat:

"En sakkyndig erklæring har som hovedformål å konkludere hva gjelder årsakssammenheng mellom belastning/ potensielt traumatisk hendelse og varig psykisk skade. Det kreves at man konkluderer med sannsynlighetsovervekt.

Kontor for psykiatri og stressmestring (KPS) har etter hvert betydelig erfaring med denne type vurderinger.

Denne erfaringen viser at det bare meget sjelden finnes nedtegnelser av helsepersonell eller andre som beskriver akutte psykiske symptomer nært i tid til belastningen. Det er også i hovedsak mangel på nedtegnelser og beskrivelser av brosymptomer.

Årsakene til dette kan være flere. Både det at eventuelle akutte symptomer oppfattes som normale etter unormale belastninger, en mulig underrapportering av psykiske symptomer, helsepersonells primære fokus på kroppslige skader og manglende kontakt med helsepersonell etter belastning som ikke har gitt kroppslig skade.

Videre er det KPS erfaring at veteraner ofte ikke har dokumentasjon på eller beskriver en akutt hendelse eller potensielt traumatisk begivenhet. Oftere beskrives det gjentatte belastninger, eller mer lavgradig, dog signifikant belastning over lengre tid.

Ikke sjelden konkluderes det med at ikke godt dokumentert belastning over tid har medført ikke godt dokumenterte symptomer som forhøyet aktivering med søvnvansker, indre uro/ rastløshet og skvettenhet, som igjen utvikler seg til manifest psykisk lidelse etter tid – kanskje flere år. Dette kan være både angstlidelse og depressiv lidelse, og tidvis finner man at dette helt eller delvis med sannsynlighetsovervekt er forårsaket av belastning under militær tjeneste i utlandet.

Disse faktorene gjør således ofte at en vurdering av årsakssammenheng er komplisert, og preget av manglende dokumentasjon slik som skal kreves for utbetaling på 65G."

"En spesialisterklæring skal ta stilling til om det med sannsynlighetsovervekt er en årsakssammenheng mellom belastning under militær tjeneste i utlandet og varig psykisk skade. En slik erklæring må basere seg på den tilgjengelige dokumentasjon/ bevis og det kliniske skjønn som utøves. Dette uansett eventuell erstatningssum."

NVIO mener at dette forsterker umuligheten av et ytterligere krav til dokumentasjon/ bevis.

"Det er ikke faglige holdepunkter for at det skal være mulig å vurdere sannsynlighet for årsakssammenheng forskjellig avhengig av erstatningssum. " Oppfyller du kravene til 35 G, så oppfyller du kravene til 65 G.

NVIO mener at det strengere foreslåtte regimet til i forskriftene til 65 G vil gjøre det umulig for en veteran å få kompensasjon hvor Stortinget har en intensjon om en likebehandling av veteranene. Dette ser vi på det anslåtte beløpet til FD på 120 mill, som vil utgjøre en kompensasjon til ca 60 veteraner, som er et altfor lavt estimat.

3. Konklusjon

- NVIO mener at det oversendte forslaget fra FD forkastes i sin helhet i nåværende form og at det i samråd med de berørte og interesserte parter til høringsutkastet utarbeides på nytt.
- Dette vil ivareta Stortingets intensjoner og våre medlemmers alminnelige rettsopfatning.
- Oppfyller en veteran kravene til 35 G, så oppfyller vedkommende også kravene til 65 G.

Mvh

Thor Lysenstøen
Fung. Generalsekretær
NVIO